

Торговельний та інвестиційний режим України: відкритий, але несприятливий

Доповідач:

Костянтин Кравчук

Інститут економічних досліджень
та політичних консультацій

План

- Торгівля
- Інвестиції
- Підсумок

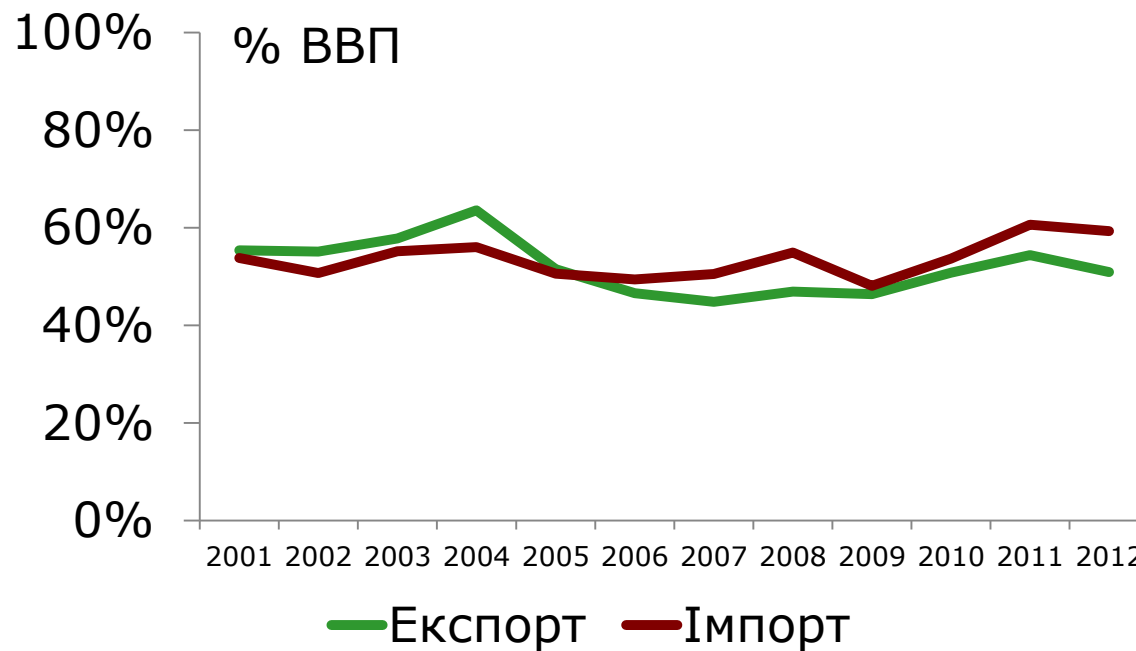

ТОРГІВЛЯ

Торгівля: факти

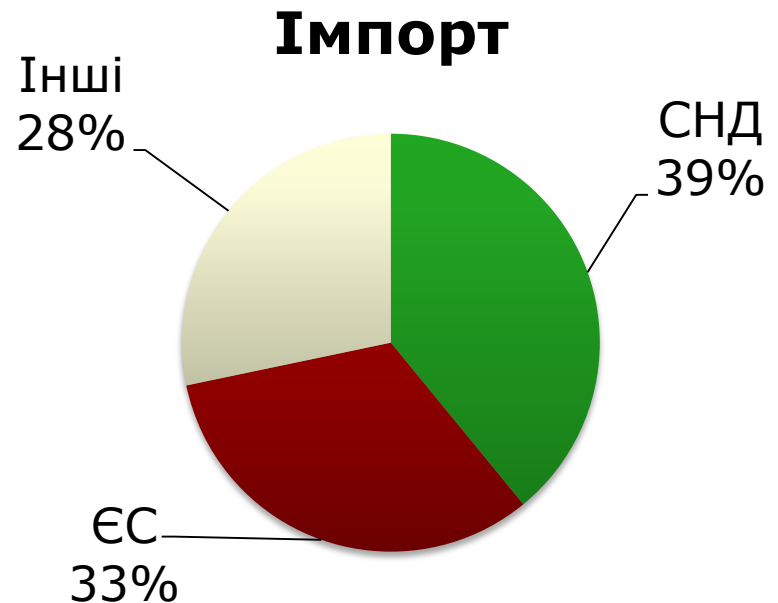
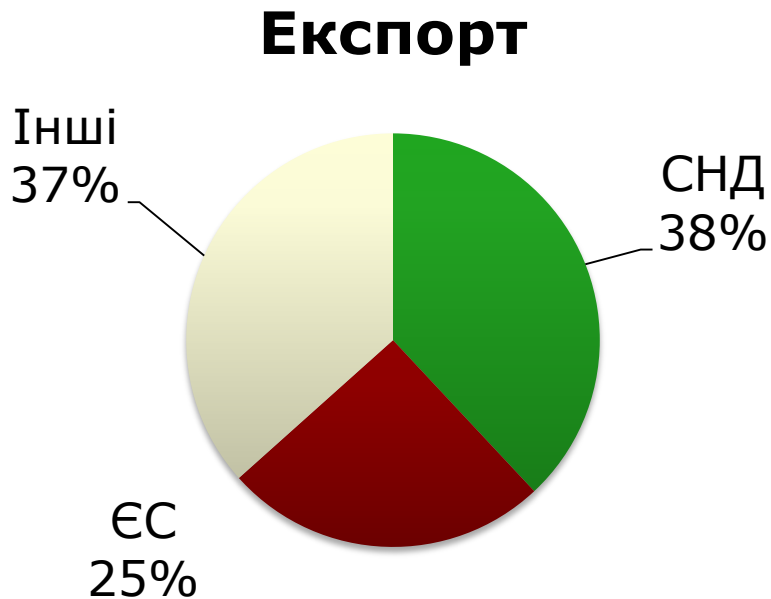
Україна є відкритою економікою ...

- експорт та імпорт разом: від 95% до 120% ВВП

Торгівля: факти

... яка торгує головним чином з ЄС та СНД
(переважно з Росією)

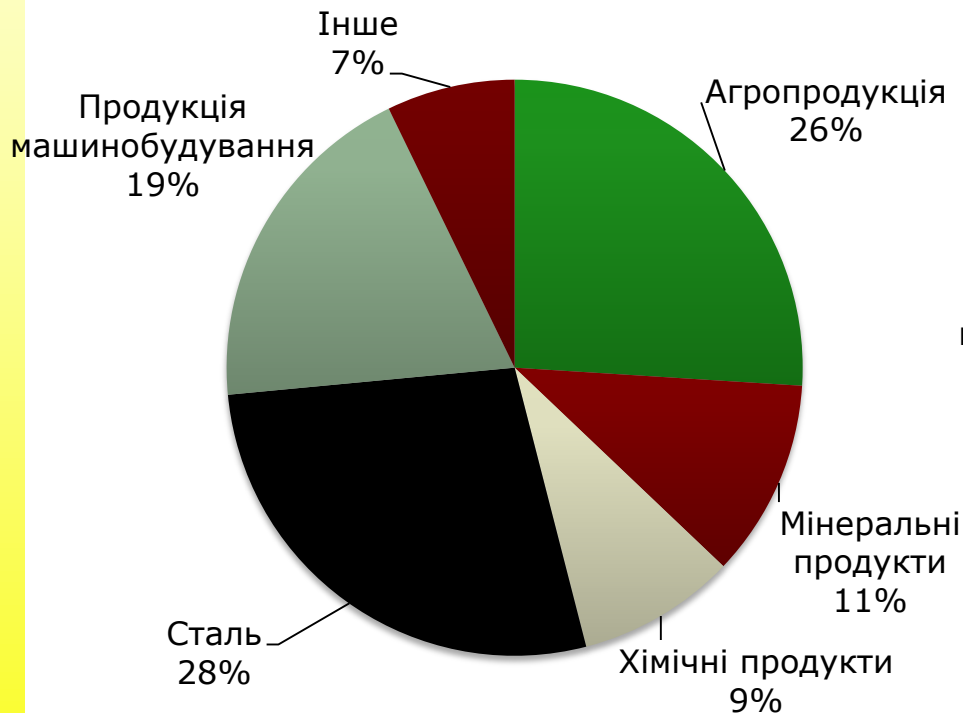
Дані за 2012

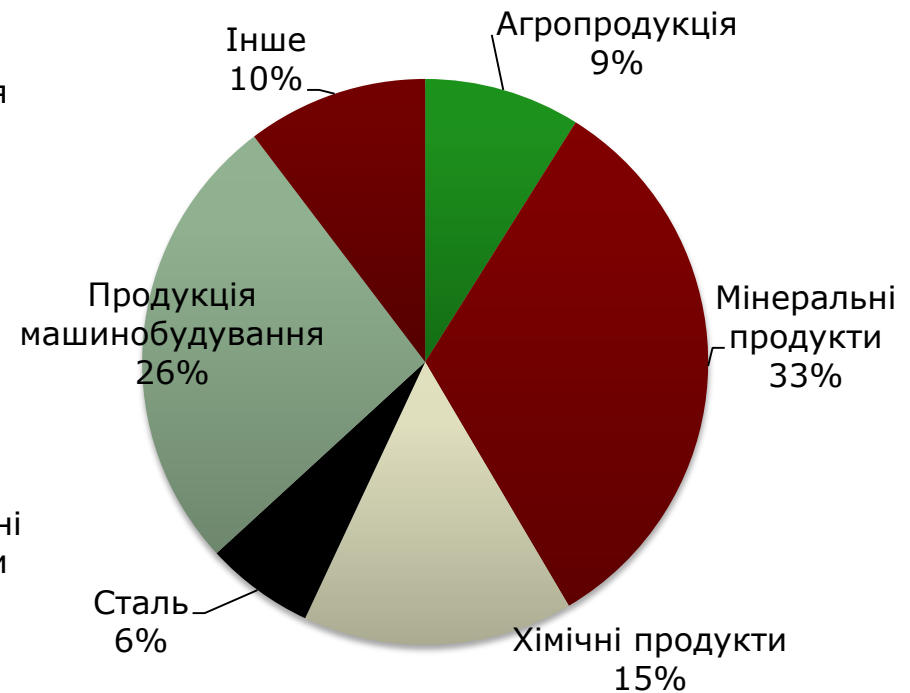
Торгівля: факти

... яка експортує сталь, зерно, обладнання,
імпортує нафту, газ, обладнання

Експорт

Імпорт

Джерело: Держстат, дані за 2012

Торгівля: лібералізація

Торговельний режим України є відкритим де-юре ...

- Низькі ввізні мита
  - середня застосовувана ставка РНС на агропродукцію — 9,5%
  - відповідна ставка для промислових товарів — 3,7%
- Лише кілька експортних мит
  - деякі зернові, насіння соняшнику, ВРХ, шкіра, газ, брухт деяких металів
- Небагато інших обмежень
  - квоти на імпорт (цукор)
  - квоти на експорт (постійно: газ, деякі метали; іноді: зерно)

Україна є однією з 15 країн з найнижчими середніми ставками ввізного мита у світі

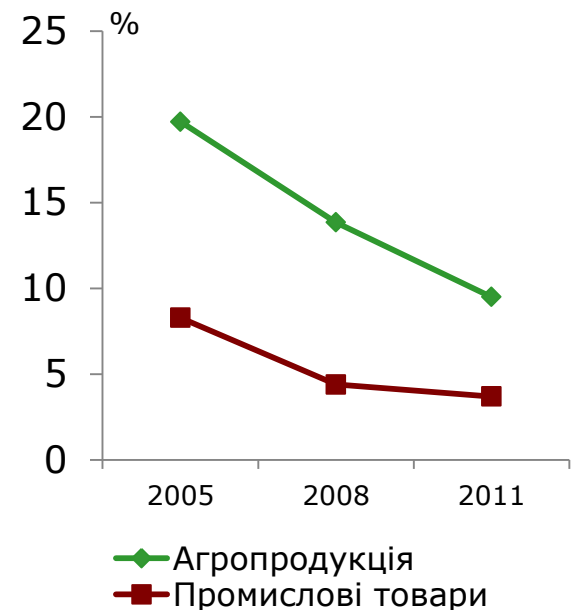

Торгівля: лібералізація

... режим був лібералізований переважно в 1990-х

- Мита на промислові товари вже були низькими перед початком лібералізації, пов'язаної з вступом до СОТ
- СОТ сприяла зниженню мит
- Вступ до СОТ спричинив зниження нетарифних бар'єрів
  - квоти, ліцензії
  - субсидії
  - реформа технічного регулювання

Середня застосовувана ставка РНС

Джерела: МЕРТ, СОТ

Торгівля: лібералізація

... але де-факто торговельний режим не є сприятливим

- Україна посідає 145-е місце з 185 країн за легкістю ведення міжнародної торгівлі, відповідно до індексу Doing Business (Світовий банк)
- Витрати на експортні та імпорتنі операції є високими
  - в середньому імпортер має заплатити **2 155 дол. США**, заповнити **8 документів** та витратити **33 дні**, щоб ввезти до України контейнер
  - відповідні показники для країн ОЕСР становлять **1 080 дол. США**, **4 документи** та **10 днів**
- Застаріла система технічного регулювання перешкоджає експорту

Торгівля: майбутнє

Україна планує подальшу лібералізацію

- Розраховує підписати угоду про ЗВТ з ЄС
  - передбачено подальше зниження тарифів у торгівлі між ЄС та Україною
  - система технічного регулювання буде приведена у відповідність до стандартів ЄС
  - буде здійснено реформи, що впливають на торгівлю (конкурентна політика, державна допомога)
- Фактичний торговельний режим стає більш відкритим
  - кількість фізичних митних оглядів товарів скоротилася у сім разів у 2009-2012 роках — до **9,9%** (у 2012 році)

Торгівля: наслідки

Вплив вступу України до СОТ на економіку був в цілому позитивним

- вплив на ділову активність
  - 31,3% менеджерів повідомили про позитивний вплив вступу до СОТ на експортну діяльність, 59,4% повідомили про відсутність впливу (ІЕД, 2013)
  - оцінки імпортерів — 27,5% та 61,7%, відповідно
- вплив на продуктивність
  - зниження мит сприяло зростанню продуктивності
  - вплив на продуктивність праці був більшим, ніж на багатofакторну продуктивність
  - найбільше на харчову та тютюнову промисловість

Торгівля: наслідки

ЗВТ з ЄС сприятиме зростанню добробуту

- Додатковий приріст добробуту в обсязі **від 4% до 11%** у довгостроковій перспективі
  - приріст залежить від глибини наближення законодавства України до законодавства ЄС
- Виклики:
  - позитивні ефекти будуть розподілені нерівномірно
  - витрати на гармонізацію законодавства можуть бути високими у короткостроковій перспективі

ІНВЕСТИЦІЇ

Інвестиції: в Україну

З 1990-х років Україна є відкритою для іноземних інвестицій ...

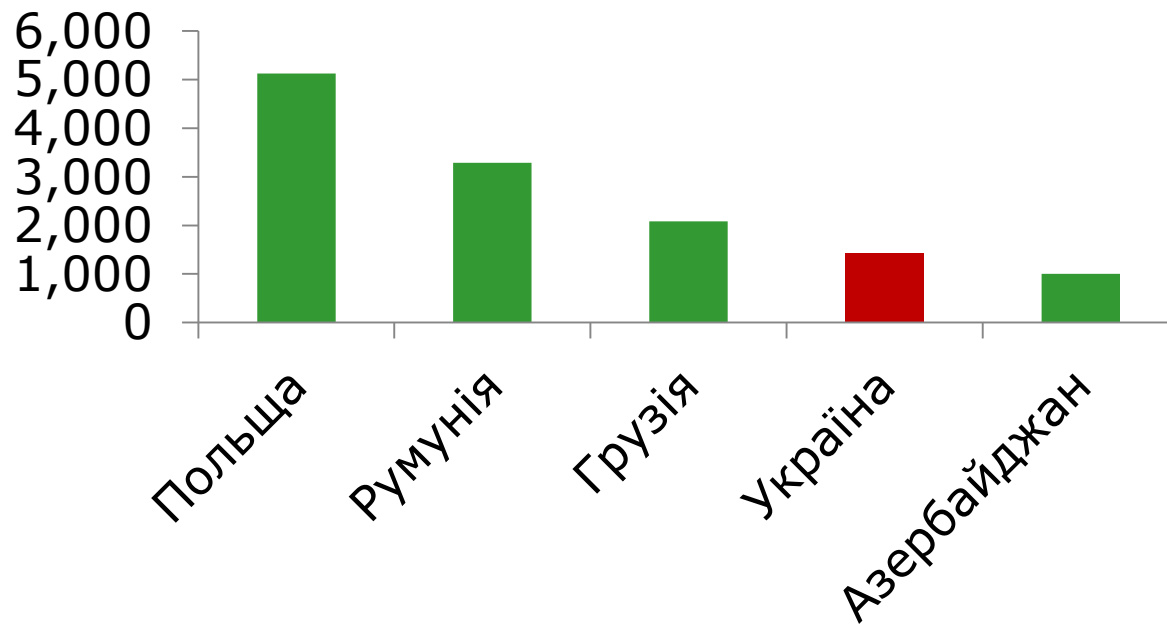
- Діє національний режим для ПІІ та портфельних інвестицій
  - обмежено тільки володіння землею та ЗМІ
  - є пільги для іноземних інвесторів (немає ввізного мита на майнові інвестиції, гарантії від націоналізації)
- Майже відсутні обмеження на отримання іноземних кредитів
  - процентні ставки не можуть перевищувати розмір, встановлений НБУ (зокрема, **9,8%** річних для кредитів на термін менше 1 року)
  - потрібна попередня реєстрація позики перед отриманням

Інвестиції: в Україну

... Але приплив інвестицій обмежений через несприятливий діловий клімат

Накопичені ПІІ на одну особу,
дол. США

Джерела:
UNCTAD, МВФ

Інвестиції: в Україну

Основними інвесторами в Україну є кіпрські компанії

Інвестиції: за кордон

Вкладення капіталів за кордон жорстко обмежено

- Кожна інвестиція вимагає дозволу (кілька ліцензій)
  - процедури складні та бюрократизовані
  - у процесі ліцензування беруть участь МВС та СБУ
  - Прибуток від інвестицій має бути обов'язково повернуто до України
- Санкції за порушення є значними
  - Розмір штрафу дорівнює сумі несанкціонованих інвестицій

Інвестиції: факти

Потоки офіційно зареєстрованих іноземних інвестицій відповідають регулюванню ...

Джерело: НБУ

Інвестиції: факти

... але капітал також знаходить неофіційні шляхи для виходу за кордон (приховування валютної виручки, фіктивні операції з цінними паперами тощо)

Інвестиції: майбутнє

Угода про ЗВТ з ЄС передбачає лібералізацію інвестування за кордон

- Угода передбачає вільний рух капіталу між Україною та ЄС
  - прямі інвестиції
  - портфельні інвестиції
  - позики та кредити
- Україна зобов'язується лібералізувати операції за фінансовим рахунком платіжного балансу
  - відповідно до ступеню лібералізації в ЄС

Підсумок: Україна

- Торговельний режим України є відносно відкритим
  - Основними перешкодами для руху товарів є складні адміністративні процедури та застаріле технічне регулювання
- Україна є відкритою для іноземних інвестицій, але відтік капіталу обмежено
  - Надходження інвестицій до країни обмежується через несприятливий бізнес-клімат
  - Компанії прагнуть обходити формальні бар'єри
- ЗВТ з ЄС сприятиме економічному зростанню та збільшенню інвестицій

Дякую!

Контактна інформація

**Інститут економічних досліджень та
політичних консультацій**

www.ier.com.ua

institute@ier.kiev.ua

Україна, 01034, Київ, вул. Рейтарська, 8/5-А

Тел. +38-044-278-6360

Факс +38-044-278-6336

